

CIJENA lista: U preplatu
za četvrt god. K 36.—,
za polugodište K 18.—,
trijesečno K 9.—, nje-
sečno K 3 60, u malo-
prodaji 12 f. pojedini broj.
OGLASI primaju se u
pravni lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST
u nakladnoj tiskari JOS.
KRMOTIĆ u Puli, trg
Custoza 1. Uredništvo:
Slavonska ulica br. 24.
Odgovorni urednik JOSIF
HAIN u Puli. — Bakic-
: piši se ne vraćati. :

Godina III.

U Puli, petak 26. listopada 1917. X

Broj 826.

Talijanska fronta medju Aučom i Bovcem probijena.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

: Beč, 25. (D. u.) Službeno se javlja :

Talijansko bojište.

Dvanaesta bitka na Soči, proizašla inicijativom u nevolji i smrti združenih središnjih vlasti, započela je jučer s uspjehom. U 7 sati ujutro započele topovske mase svoje razorno djelo. Jedan je sat kasnije prešla pješadija u oluji, kiši i snježnoj vjavi na navalu. Vrijeme i brdine stavile su čete na silnu tešku kušnju. Neprijatelj se je najtvrdokornije branio, no već o podne je bila talijanska bojna fronta između Rombona i Auča na više mjesta prodrta. Alpinske su regimente osvojile Bovec, njemačke su čete dalje južno bacile neprijatelja u prvom jurišu natrag. Visine su zapadno od Volča i sjeveroistočno od Auča bile na večer potpuno u posjedu saveznika. U sjevernom dijelu visoravni Banjščica-Sveti Duh stavilo je Talijan jučer našim navalama još najžešći otpor. — Na brdu Sv. Gabrijela, kod Gorice i na Kraškoj su visoravni pripravljali mjesni potlivati preduvjete za daljnje bojeve. Topovska je vatra narasla u tim predjelima na obje strane do velike jakosti.

Do večera bje najavljeno više od 10.000 zarobljenika. Među njima se nalaze divizijski i brigadni stožeri. Plijen nije još ni iz daleka pregledan.

Kod bojne skupine fm. frajhera pl. Conrada jaki topovski bojevi.

Istočno i albansko bojište.

Nepromijenjeno.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMAČKI RATNI IZVJEŠTAJ.

: Berlin, 25. listopada (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja :

Zapadno bojište

Fronta prijestolonasljednika Rupprechta : U Flandriji je ležala preko dana jača vatra nego inače na bojnomoj pojasu između obale i jezera Blankaart. Onda sve do Lysa puštao je neprijatelj na pojedine odsječke vatrene valove, koji su od šume Houthouster do Paschendaele prema večeru zgusnuli do najžešće bubnjarske vatre. Do većih bojeva nije došlo. U Artolsu i kod St. Quentin odigravali su se bojevi u pretpolju povoljnim po nas uspjehom.

Fronta njemačkog prijestolonasljednika. U kanalu je Oise-Aisne protekao dan uz neznatnu topovsku djelatnost neprijatelja. Kratko vrijeme prije nastupa tame narasla je opet iznenada topovska vatra. Na više su mjesta provalile francuske izvidničke čete. Bile su svagdje suzbijene. U noći je ostala vatra živahna. Između Aisne i Moze došlo je više puta do izvidničkih bojeva, koji su izazivali mjesno pojačavanje vatre.

Istočno bojište.

Ništa važna.

Macedonsko bojište.

U većini se je odsječaka pojačala topovska borba.

Talijansko bojište :

U oružju vjerne stupile su jučer njemačke i austro-ugarske čete bok uz bok u boj protiv negdašnjemu savezniku u više nego trideset kilometara širine. Prelazeći iz kratke jakе topovske djelatnosti na juriš, prodrle su pokušane divizije talijansku frontu na Soči u uvali Bovca i Tolmina. Jaki su položaji neprijatelja, koji su zatvarali doline, bili u prvom jurišu prekoračeni. Usprkos žilave protuobrane uspele su se naše čete uz strme gorske obronke i jurišale na talijansku uporišta na visinama. Snijeg i kiša je otežavala napredovanje u raskomadanom gorskom ožemlju. Njihovo bje djelovanje svagdje nadvladano. Tvrdokorni se je otpor Talijana morao više puta skrsiti u ogorčenom boju iz bliza. Borba se nastavlja. Do večera bje jav-

ljeno više od 10.000 zarobljenika, medju njima divizijski i brigadni stožeri, kao i bogati plijen na topovima i ratnom priboru.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.

Talijanski :

24. listopada. Da može provesti svoju ofenzivu sakupio je neprijatelj pomoću Nijemaca jake sile na našoj fronti. Neprijateljski nas je napadaj našao spremne i dobro pripravljene. Paljba, koja postaje na više točaka julijske fronte jača, i žestoka djelatnost topova uz obilnu upotrebu osobitih plinovlilih granata između Rombona i sjevernog dijela Banjskog zaravanka najavljuje očekivanu navalu. Oko 1 sat popustila je žestina neprijateljske paljbe uslijed nepogodnog vremena. I odmazda je paljba našeg topništva postala slabijom.

Francuski :

24. listopada, popodne. Noć je bila na čitavoj navalnoj fronti sjeverno od Aisne mirna. Neprijatelj nije pokušao nikakovih protunavala i ograničio se na opstrjeljavanje naših novih crta, osobito u okolici od Vaudessona. Naše su se čete uredile na osvojenom području. Broj dosad pobrojanih se zarobljenika povisuje na 8000 ljudi, medju njima 160 časnika osam raznih divizija, medju njima dvije gardijske divizije. Stožer triju pukovnija, uključivši tri pukovnika, nalazi se medju zarobljenicima. Potvrđuje se, da su dvije kao pričuvna iza fronte smjoditane pukovnije nastupile dne 23. o. mj. u bojeve i pretrpjele jakih gubitaka. Zapadno i istočno od Cernya bila je topnička borba tečajem noći prilično živahna. Naši su izvidjači provalili na više točaka u njemačke jarke i dopremili zarobljenika i dvije strojne puške. U Champagni su nam uspjela dva pohvata, jedan u okolici brežuljka kod Tahure, a drugi zapadno od Auberive. Na desnoj je obali Moze bio jučerašnji dan i noć označen živahnim topničkim pothvatima. Neprijatelj je poduzeo navalu protiv naših položajima sjeveroistočno od visa 344. Iza ogorčene smo borbe suzbili neprijatelja, koji se je mogao zadržati u jednoj utvrdi naše promaknute crte. Žestoka ga je protunavala naših četa potpuno istjerala iz nje. Naša je crta potpuno uspostavljena. Drugi je neki njemački pokušaj protiv gorskog sedlu Courieres stajao napadača teških gubitaka, a da nije postigao nikakova uspjeha.

24. listopada, 11 sati na večer. Sjeverno od Aisne pokazalo se je njemačko topništvo osobito djelatnim u odsječku La Royere-Les Boveltes u okolici utvrde Maumaison. Na našoj novoj fronti, štano siže od Majmunsog brda, koje je potpuno u našem posjedu, sve do Chavignona, nije neprijatelj pokušao nikakovih pješadijskih pothvata. Naše, u okolici Chavignon-Vaudesson izaslane su patrolje dovele sa sobom velik broj zarobljenika. Potvrđuje se, da su jurišna kola, (chare d'assaut) kod jučerašnje navale igrala veliku ulogu. Broj od jučer dopremljenih zarobljenika prelazi u ovaj čas 8000. Medju ratnim priborom, koji je ostao u našim rukama i koji se pred više dana nije mogao odrediti, može se dosad nabrojiti 70 topova, do 30 bacala mina i 80 strojnih pušaka. U Champagni smo poduzeli u gorskom predjelu dva uspješna pothvata, jedan sjeveroistočno od Prunzyja, a drugi kod Visokog brda. Dopremili smo 15 zarobljenika. Na desnoj obali Moze živahna topnička djelatnost u okolici Samogneux, Vache-rauville, Chaume i zapadno od Douamonta.

Istočno bojište. 23. listopada. Iz smjelog su jednog pothvata dopremile engleske čete u dolini Strame 6 Bugara, medju njima jednog časnika kao zarobljenika. Inače je dan na čitavoj fronti uslijed lošeg vremena prošao mirno.

Engleski :

24. listopada, prije podne. Jučer je neprijatelj opet navalio na naše položaje kod Houthousterske šume. Navala bijaše uperena protiv dodirnih točkama između engleske i francuske armije. Suzbili

smo ju potpunoma. Od naših navala u jutro od 22. listopada navalio je neprijatelj sedam puta na našu novu frontu, a da nije postigao zamašnjeg uspjeha na ikojoj točki. Jučer po noći izvele su gloucesterske čete uspješno poduzeće jugoistočno od Gavrelle. Nekočiko je protivnika bilo usmrćeno, nekoliko njegovih zakloništa dignuto u zrak, te dopremljeno zarobljenika i strojnih pušaka.

24. listopada, na večer. U okršajima sa opihodnjama tijekom noći zarobili smo nekoliko momaka: Na fronti bitke djelovalo je neprijateljsko topništvo protiv naših položajima uz houthoustersku šunu. Naše je topništvo pucalo na neprijateljske baterije, te je upravilo svoju razornu vatru na različita mjesta. Za ljetače bilo je nepovoljno jučerašnje olujno vrijeme.

Ruski :

Izvještaj ruskog admiralskog stožera od 22. listopada. Dne 19. listopada bio je sveukupni položaj na otocima u istočnom moru ovakav: Otoci su Oesel i Moon prešli konačno u posjed neprijatelja. Na otoku Dagö nije bilo nikakve zaštite, akcije, posto je topografsko (ustrojevno) okolište, polimence radi neprohodnosti močvara i cesta bilo općenito na uštrb i pošto je malo-brojna posadka na otoku imala ispunjavati samo ograničenu zadužu, naime obranu obalnih baterija. Na svaki način valja uputiti na djelatnost naših pomorskih baterija u okolici Takhone na sjevernom dijelu otoka. Ove su baterije sprječavale svojom vatrom napredovanje neprijatelja. Obzirom na gubitak Moon-Sunda pronadjeno bje nužnim, da se osnovka naših pomorskih sila, koje brane taj kraj na ulazu u Finski zaljev, preloži na sigurno mjesto, a na prijašnjem mjestu ostave samo jedinice za spoj i opazanje. Usprkos teških uvjeta, pod kojima su se vršile operacije i usprkos mjera neprijatelja, da prepreče naš izlazak iz Moon-Sunda, mogli smo bez gubitaka i u potpunom redu ne samo veći dio naših sila, nego i sve pomorske naredjaje u Moon-Sundu, ponajpače parobrode za vučenje, prevozne brodove, čamce itd. otpremiti u našu novu osnovku. Za vrijeme je izlaza opazila jedna od naših torpednjača neprijateljsku podmornicu, no ona se nije upustila u borbu, nego je isčekovala. Ostavljena osnovka za brodove i sva je susjedna okolica učinjena potpuno neuporabivom u vojničke svrhe. Naše pomorske sile štite sjeverni ulaz Moon-Sunda na ušću finskoga zaljeva protiv svakoj daljnjoj neprijateljskoj navalji. Jedna se je podmornica mornarice istočnoga mora sukobila u Rigajskom zaljevu sa neprijateljskom skupinom ratnih brodova, koja se je sastojala iz četiri velika bojna broda tipa „Markgraf“ i križarka i velikog broja torpednjača. Podmornica je ispaliła na drearnought, koji je plovio na čelu te skupine, dva torpeda. Za kratko su vrijeme počeli žestoko na nju pucati i bacati bombe iz hidroplana. Morała je ironiti, prije negoli je mogla ustanoviti učinak svojih hitaca. No u buci metaka, koji su eksplodirali, jasno se je čulo prasak torpeda, koji je udario. Podmornica, koja je plovila pod vodom, mogla je na svoj periskop ustanoviti oblake dima, a nešto kasnije i veliki neki prevozni parobrod, koji je, praćen torpednjačama, plovio protiv podmornici. Podmornica je ponovno navalila na neprijatelja i spretnim hicem sa torpedom potopila prevozni parobrod neprijateljske skupine ratnog brodovlja.

23. listopada. Sjeverna fronta. U smjeru na Rigu napredovala su naša odijeljenja kod dvorca Skul i Hinzenberg i kod Alašja i Lemberg. Zaposjeli smo položaje, koje je neprijatelj zapustio, te osvojili iza boja opkope na sjever od dvorca Hinzenberg.

Zapadna, jugozapadna i rumunjska fronta. Jače puškaranje kod Fočanija i Morežečceja.

Kaukaska fronta. Ništa važna.

Istočno more. Nema događaja. Kod Kuvajta smo otkrili neprijateljske brodove, po svojoj prilici dva broda: linijaša, tri krstarice i torpednjače. 21. listopada pucale su torpednjače na obalu kod Uexkilä (3 versta sjeverno od Verdera). Pokušaji neprijatelja, da kod zaseoka Mojeaku (12 versta

sjeverno od Verderá) iskrca čete, bili su suzbijeni od naših obalnih stražara.

23. listopada, na večer. Izim navale, saopćene u našem jutarnjem izvještaju, poduzeo je neprijatelj jučer još dvije dašnje protunavale. U prvom je slučaju kušao, da napreduje uzduž linije Westroosebeke-Poelcapelle. Prednje su čete neprijatelja bile suzbijene na 200 metara dašnje od naših položaja puščanom i strojopuščanom vatrom. Dok su se oni, koji su ostali živi, kušali da uzmiču, zahvaćeni biše od naše topničke paljbe te pretrpješe silne gubitke. Druga je navala bila

poduzeta neposredno sjeverno od željeznice Ypern-Staden sa znatnom snagom. I ovdje susrele su čete neprijatelja našu puščanu i strojopuščanu paljbu te su bile protjerane. Za ranog jutra suzbismo potpunom drugu navalu neprijatelja na naše položaje na houthousterskoj šumi i sjeveroistočno od Veldhoeka. Kod toga je ostalo zarobljenika u našim rukama. Slabiji je pokušaj proti dvorcu osvojenom od nas jugoistočno od Poelcapelle bio također uzaludan. Tijekom dana djelovala je na obim stranama topništvo unatoč nepovoljnom vremenu.

Dvanaesta bitka na Soči.

Pregled događaja. — Navala napreduje najbolje. — Izvještaj našeg stana ratne štampe. — Golema topnička priprema. — Tvrdokornost talijanske obrane. — Uspjeh u uvalama Bovca i Tolmina. — Žestoki boj na Banjskom zaravanku. — Utisak u Italiji. — Uzaludne pripreme za dvanaestu talijansku ofenzivu.

Na primorskoj fronti imao je prvi dan ofenzive tako lijepe uspjehe, te si možemo stvoriti pregled o poduzeću, koje je sada u toku. Značajna je kratka topovska priprema, koja u protuslovju sa dugotrajnom pripremom francuske i engleske ofenzive omogućuje iznenadjenje neprijatelja, dok francusko-engleska taktika to isključuje. Ova je metoda bila uspješno primijenjena kod posljednje ofenzive u Galliji i kasnije kod Rige. Pošto je prema uspjesima ofenzive prvoga dana učinak bio veći, to se ova okolnost može svesti samo na to, da su bile primijenjene veće množine topništva.

— Za ofenzivu u sjevernom odsječku sočanske fronte stoje našem vojnom vodstvu na raspolaganje dvije linije: sočanska i Idrijska. Prva linija svršava u našoj fronti kod Bovca, druga kod Tolmina. Bovca i Tolmin su prema tome dvije najvažnije izlazne točke navale. Od sočanske su ceste samo dijelovi u našem posjedu. Ova je cesta međutim radi toga od velike važnosti, jer se samo preko nje može doći u Cividale t. j. u Italiju. Iz Kobarida ide važna cesta sa Soče prema Vidnu i Cividale. Kod Tolmina stiče se Idrijska cesta sa sočanskom cestom te vodi duž Soču u Goriscu, a odatle u Italiju. Time su označene zemljopisne prilike, koje su važne za razumijevanje operacija.

— Prve operacije imaju za cilj osiguranje prvih dviju dovoznih cesta za savezne vojske; udarac u odsječku Bovca ide za osvojenjem sveze Bovec-Kobarid, koja je radi toga važna, jer se samo preko nje može upotrebiti cesta Kobarid-Cividale. Jednaki cilj imaju drugi udarac kod Tolmina. Tolmin je namne važan mostobran na desnom brjegu Soče, a prema tome i važna ispadna točka za ofenzivno poduzeće. Cesta i željeznička pruga Tolmin-Sv. Lucija-Gorica prolaze dobrim dijelom duž desni brjeg Soče. Udarac iz Tolmina prema jugozapadu vodi napadača u ledja visoravnice Banjšica-Sv. Duh, na kojoj su Talijani za svoje 11. ofenzive pomakli svoje položaje prilično prema istoku. Udarac od Tolmina preko Volč u smjeru prema zapadu ima za cilj osiguranje spojnih puteva, koji se stiču u tolminskoj kotlini, da se time može učiniti upotrebljivi put, koji vodi prema jugozapadu. U tu je svrhu morao biti opseg tolminskog mostobrana znatno proširen, a stoga obuhvaća navala fronta u ovom prostoru i odsječak Auča (10 km jugozapadno od Tolmina). Navala je zapravo upravljena prema jugozapadu t. j. u smjeru duž sočansku cestu i sočansku željezničku prugu, kao što bi navala kod Bovca imala da otvori od Talijana prekinutu svezu Bovec-Kobarid-Cividale i da svede navalu u zaželjeni pravac. — Sa tirolske se fronte javlja o žestokim topovskim bojevima, iz kojih se može zaključivati, da je navalna akcija zahvatila i onaj dio bojne fronte.

: Beč, 25. (D. u.) Iz ratnog se izvjestielskog stana službeno javlja: Navala naših i njemačkih bojnih sila najbolje napreduje te je postigla već velik dobitak na prostoru. Broj zarobljenika i plijena na ratnom pr. boru očevidno raste.

Beč, 25. (D. u.) Iz stana ratnih dopisnika javljaju: Talijansko bojište. Sa mogućom neodoljivom navalom proti talijanskim linijama započela je jučer rano 12. bitka na Soči. U vijernom savezu sa njemačkim četama navale naše čete na majstorski izgrađene neprijateljske položaje iz jednosatne razorne paljbe našeg topništva. Napadaj je naišao na silnog neprijatelja, koji je u žurbi dobio zapovjed, da drži uz svaku cijenu krvavo osvojene položaje. Nastali su bojevi izbliza, koji su na nekim mjestima trajali preko 4 sata. O podne bila je probijena na mnogo mjesta linija 2. talijanske vojske između Rombona i Auča (10 km. ugozapadno od Tolmina.) Austrijske alpinske pukovnije osvojiše na jurši

neprijateljske položaje na Rombonu i u kotlini Bovca te prodiraju na desnom brjegu Soče dalje na jugozapad. Sa brda sjeverozapadno od Krna udario je silni sunak daleko na jugozapad. Teški se je boj razvio oko gospodujućih uzvisina zapadno i jugozapadno tolminske kotline; ipak su naši pobijedili. Uzvisine kod Volčevau u našem posjedu. Kod Auča izgubiše Talijani uzvisine, koje vladaju dolinom. Bojevi na južnoj Banjškoj visoravni njesu još dovršeni. Na ovom dijelu fronte sakupljen je najbolji dio talijanskog topništva te je strjeliste svakog momka tehnički dotjerano. Radi toga je uloga napadača u tom predjelu veoma teška, a to tim više, što talijansko topništvo djeluje upravo očajnom žestilom. Ali i ovdje smo osvojili komade jaraka, dopremili zarobljenika i plijena, a bojevi se razvijaju povoljno za nas. Na čitavoj fronti pridolaze zapovjedništvima duge kolone zarobljenika, čiji broj nadilazi po svoj prilici 10.000. Zarobljeni smo također zapovjedništva divizija i brigada. Opređenije plijena, među kojim valja istaknuti veliki broj teških topova, može uslijediti tek u naredno vrijeme.

: Lugano, 25. (D. u.) Jučerašnje rimske večernje novine i današnje milanske jutarnje novine odaju uzrujanost radi austro-ugarsko-njemačke ofenzive, koju Cadornin izvještaj ponovno i s osobitim naglaskom nagovijesta.

: Stockholm, 24. (D. u.) U jednom ratnom izvještaju govori vojnički suradnik lista „Aftonbladet“ o velikim pripravama za dvanaestu bitku na Soči, koja se snuje više u sjevernom smjeru, možda do Tolmina i Bovca. Prema ljudskom predmi, vanju da nema ni najmanje izgleda e će Cadorna sa dvanaestom bitkom postići više, nego sa jedanaest prijašnjih.

Večernji izvještaji.

Beč, 25. (D. u.) Iz stana se ratne štampe javlja: 25. listopada na večer. Na gornjoj Soči napreduju saveznici uspješno. Broj zarobljenika i plijena raste.

Beč, 25. Večernji izvještaj javlja: U Flandriji jak topnički boj, osobito istočno od Yperna. Kod Pluona i Chavignona povukli smo naše prednje čete preko noći, u uvali Ailette ujutro, popuštajući francuskom pritisku, za kanalom Oise-Aisne. Na istoku našta znamenitoga. U Italiji donio nam je daljnji razvoj našega prodora kod Bovca i Tolmina novih uspjeha. Broj zarobljenika i plijena raste.

SA RATISTA.

: Amsterdam, 24. (D. u.) „Alg. Handelsblad“ javlja iz Petrograda: Admiral Nimitis sudi veoma pesimistički o vojničkom položaju i ne sumnja o tom: da su osvojenje Rige i Oesela samo dijelovi pomno izgrađene navalne osnove na Petrograd. Položaj Petrograda da je veoma ozbiljan. Nijemci da ne će doduše prije proljeća moći provesti čitave osnove, no više je nego sigurno, da će Nijemci tečajem zimskih mjeseci osvojiti Reval.

: Carigrad, 24. (D. u.) A. T. M. Glavni stan javlja: Topovski bojevi između protivnika i naših bojovnika u Macedoniji. Fronta na Diale: Uslijed engleskog napredovanja proti Kisil-Rohatu povukle su se naše prednje čete na sjevernu obalu Diale.

: Petrograd, 24. (D. u.) Petrogradska brzovjavna agentura javlja: Prema brzovjavci su se iz Helsingforsa Nijemci silno naprezali, da zatvore ruske brodove u Rigalskom zaljevu, no strategiji je admiral Radvosova pošlo za rukom, da prevari neprijatelja, tako te su se ratni brodovi dne 19. kolovoza povukli u finske vode i sjedinili se sa glavnom silom baltičke mornarice.

RAT NA MORU.

: Berlin, 24. (D. u.) Wolffov ured javlja: Na engleskoj je zapadnoj obali i u istočnom moru bilo opet potopljeno šest parobroda i jedna jedrenjača s okruglo 26 000 tona.

Poglavica mornaričnog admiralskog štaba

Lugano, 24. (D. u.) Ured admiralskog stožera pripočuje: Dne 19. listopada ujutro javljena bje u donjem Jadranskom moru skupina lakih neprijateljskih jedinica. Odmah su pošla talijanska lijetala i lagani brodovi na navalu. Prva su stigla neprijatelja, navallila na nj i upustila se također u borbu sa protivničkim lijetalima. Nasuprot njesu mogli talijanski lagani brodovi doći u dodir s neprijateljskim bojnim silama, jer su se ovi požurili, da stignu u svoje uporište, u Kotor. Istodobno su navallila talijanska lijetala na neprijateljsku podmornicu zapadno od Valone i potjerala ju. Lagani brodovi njesu bili oštećeni. Sva su se lijetala povratila čitava. (Upućujemo glede toga na izvještaj e. i kr. zapovjedništva mornarice.)

Političke vijesti.

Lloyd George o izgledima mira.

Ministar-predsjednik Lloyd George je u ponedjeljak u A.berthaču u velikoj skupštini govorio za narodnu štedljivost i o sličnim ratnim troškovima, pa je izjavio: Ne mogu proreći, kad će doći svršetak rata. Nijedan ga razumni čovjek ne bi htio produživati ni jedan čas, kad bi bila dana prilika za zbilja trajni mir (dugo odobravanje), ali ne za mir, koji bi bio predigra novomu ratu, koji bi donio još veća opustošenja. Ja brižno ispitujem horizont, ali ne vidim, da su na vidiku bilo kakvi uvjeti, koji bi mogli dovesti do trajnoga mira. Ja imam osjećaj, da bi jedini mirovni uvjeti, koji bi se sada dali utanačiti, vodili na put pun oružja, rekao bi, na oružano primirje, koje bi svršilo sa još groznijim bojem. Rat je nada sve strašan; još grozniji je u svojim mogućnostima na kopnu, na moru i u zraku, koje je otkrio. Pozivljeni on, koji si žele preuranjeni mir, neka promisle za hip, što bi se desilo, da dodje do nepovoljnog i nezadovoljavajućeg svršetka. U svim su zemljama najbolje sile znanstva tjerane od nacionalne utakmice, nacionalne mržnje i nacionalnih nada, da za 10, 20 ili 30 godina posvećuju sve svoje najbolje sile zadaći, da se povećaju ona razorna oružja, čija se je sila otkrila ratujućim narodima tek u zadnjim mjesecima. Tome se mora jedamput za uvijek stati na kraj. Zračno oružje i oružje dubina razviše se na vanredan način, a isto tako i svi oni kemički elementi, koji se sada prvi put iskorišćuju. Ako će se to opetovati iza trideset godina znanstvenog rada i pokušanja, vjerujte mi, tada će vidjeti još muževi i žene, koji se nalaze sada u toj kući, kako propada civilizacija. Boj takove kakvoće mora se sada dokinuti. Bitno jest za buduću dobrobit čovječjeg roda, da se u tom boju postigne odluka, kojom se bruta silu za uvijek zbaci sa prijestolja, da ne budu naša djeca odsudjena na strahote i grozote, kojih ne može da nam predoči i najživlja mašta. Radi toga ulažimo sve naše sile, da postignemo pravi svršetak ove raspre. Mogli bi me pitati, da li se ne može očekivati neposrednog svršetka svega toga. Ja sam već kazao, da po mom mišljenju nema ove mogućnosti. Njemačka po mom mišljenju vrebá jedino na takav mir, kojim bi mogla da iskoristi rat, u koji je gurnula po svojoj želji svijet. Neuspjeh Napoleonov pribavio je Francuskoj takovu spoznaju, koje nije nikad zaboravila. Istu se spoznaju mora užeći u srce i u pamet svakog Prusa još prije svršetka tog rata. (Odobrovanje.) Usred ovih vijećanja o uvjetima i ponuda ovdje i ondje ne smijemo svratiti naše pažnje sa velikih zadaća tog rata. Ne radi se o teritorijalnim relikvijama, osim o takovim, koje su potrebne za priznanje izvjesnih nacionalnih prava; ne radi se o oštećenju, osim o takvim, koje su bitne, da se izravnaju počinjena zločinstva. Radi se o uništenju krive vjere, koja je zastrašila Europu, te ju učinila robinjom, ili što bi se bilo dogodilo, da se je ova vjera iskazala pobjedničkom. Pravi neprijatelj je ratni duh, koji se podržava u Pruskoj. To jest

ideal svij
brutalnos
bodne de
mirovnoj
u Potsda
neprekid
navijesti
Lloyd G
silnim sr
Srbija, i
koljenja
vanju i
sanja Nj
u svijetu
ne bude
raspršeno
damo se
sila. Svi
sile, koji
Vrijeme
govorio
ničkog r
Ameriku
Amerika
Godine
vojske.
način, ka
tako u
kaže: Po
zardjaviti
gubici n
trećinu n
mačkim
seca got
godinu.
smo pod
rednim
dova ne
Stojimo
ferencije
vojnička
državnici
isto tako
uživati é
soko oc
nike Am
bravanje
é. utjec
čiti njeg

Tu
Iz
„Parkha
bio u E
vozio na
navodi i
Mi ne é
Jedni dr
kao da n
dušnoj s
pravu il
ramo biti
je vozio
bio u ov
mogla d
uvoza ug
morao j
brodove,
čnri, osi
forinli p
nekil 280
forinti.
pila sa N
mačka je
Nizozems
gleske. S
prvi par
ugljen. R
Njemačke
što kažu
ne može

Ne
Javlja
komore p
nudama
komori: l
poslanika
cijonim sa
sa Bissing
Francusko
ručja u F
2. Ostup
linija Ita
vlada spr
vodno da
Loeni. —
općio „otk
ponuda. P
ponudjeno

ideal svijeta, u kojem neograničeno vladaju sila i brutalnost i oprijeka svijetu, koju obitavaju slobodne demokracije i koji je ujedinjen u časnoj mirovnoj ligi. Ovaj ideal ratnog duha njeguje se u Potsdamu od pedeset godina ovamo. Tamo se je neprekidno kovalac nacrti, kako bi se ovoj zemlji navijestio rat, a onu opet uništilo i u propastilo. Lloyd George je nastavio, da su njemačkim nasilnim srestvima biće uništene Belgija, Rusija i Srbija, i da je Njemačka za vrijeme jednog pokoljenja posvetila sav rad nacrtima o podjarmivanju i uništavanju svojih susjeda. To bijaše sanja Njemačke i mora Engleske. Neće biti mira u svijetu, neće biti u njoj slobode, dok ovaj kumir ne bude smrvljen, njegovo svećenstvo za uvijek raspršeno i lišeno svog ugleda. U toj godini nada se, da će uspjeti, da se skrši strašna ovadila. Svi mi upravljamo naše poglede na velike sile, koje se spremaju, da pripreme ovaj sukob. Vrijeme je na našoj strani. Zatim je Lloyd George govorio o navodno rasučenom neuspjehu podmorničkog rata. Lloyd George prelazi iz toga na Ameriku i kaže: Godine 1917. kazali su Nijemci: Amerika neće imati vojske i radi toga ne broji. Godine 1918. kazat će: Amerika neće imati velike vojske. Godine 1919. neće nikad ni biti. To je način, kako se u Potsdamu računa. Zašto su kazali tako u Potsdamu, zašto računaju tako? Potsdamu kaže: Pošto će godine 1918. čitava svjetska tonaža zarđaviti na dan mora. Tako računaju oni. Ali gubitci na tonaži iznose u zadnjih mjesecima tek trećinu gubitaka mjeseca travnja. Gubitci na njemačkim podmornicama su za deset ne punih mjeseci gotovo dva puta veći nego za čitavu prošlu godinu. U istini: vrijeme je na našoj strani. Mi smo poduzeli sve mjere, prema kojima ćemo u narednim godinama sagraditi četiri puta više brodova nego što potonje godine. Amerika čini isto. Stojimo pred najvažnijom međusuveznikom konferencijom, koja se je ikada održavala. Bit će to vojnička i politička konferencija. Najistaknutiji državni savezničkih zemalja bit će prisutni, a isto tako najznamenitiji vojskovođe. Po prvi put uživati ćemo prednost, koja se ne može dosta visoko ocijeniti, da ćemo pri tom vidjeti zastupnike Amerike i nove ruske demokracije. (Odobranje.) Zaključuje, koji će se ovdje stvoriti, imat će utjecaja na čitavi tečaj rata, te će možda odlučiti njegovim konačnim svršetkom.

Torpedovanje nizozemskog parobroda.

Iz Rotterdamu plišu sa nizozemskom strane: „Parklaven“ je bio prvi brod, koji se je zaputio bio u Englesku, da dopremi ugljena, te je stoga vozio na sebi balast. Čini se, da je brod, ako su navodni ispravni, bio torpedovan unutar zapora. Mi ne ćemo opet raspravljati o pravu i nepravu. Jedni druge ne možemo uvjeriti, a njemačka vlada kao da ne kant praviti nikakvih iznimaka u bezdušnoj svojoj politici. No kakogod se misli o pravu ili nepravu ovoga torpedovanja, u tom moramo biti složni, da je uništenje ovoga broda, koji je vozio balast, i koji je imao da dopremi ugljen, bio u ovaj čas najnespretniji čin, koji je Njemačka mogla da počin. Tko je o raspravama glede uvoza ugljena iz Njemačke ma samo što god čuo, morao je očekivati, da će Nijemci štediti naše brodove, koji idu po ugljen. Ako smo dobro upućeni, osigurava vlada brodove protiv štete sa 500 forinti po toni. Tad bi gubitak ovoga broda od nekih 2800 tona značio štetu od po približno 1,300.000 forinti. — (Kako je poznato, je Nizozemska sklopila sa Njemačkom ugovor u pitanju ugljena. Njemačka je u tom ugovoru pristala i na to, da Nizozemska smije uvaziti ugljen takodjer iz Engleske. Sada je njemačka podmornica potopila prvi parobrod, koji je odlazio u Englesku po ugljen. Radi toga vlada uzbudjenje u Nizozemskoj. Njemačke novine opravdavaju ovaj događaj time, što kažu, da Njemačka u pogledu torpedovanja ne može preuzeti nikakova jamstva. Op. ur.)

Navodne njemačke mirovne ponude.

Javlja iz Zeneve: U kućarima francuske se komore priča sljedeće o navodnim njemačkim ponudama mira, koje je saopćio Ribot francuskoj komori: Njemačka je posredovanjem njemačkog poslanika von Lanckena, koji je nekad bio legacijom savjetnikom u Parizu, a kasnije suradjivao sa Bissingenom u Belgiji, predložila taj nacrt mira Francuskoj: 1. Ispražnjenje zaposjednutih područja u Francuskoj, Belgiji, Srbiji i Rumunjskoj. 2. Ostupanje Alzacije-Lorene Francuskoj. 3. Sočka linija Italiji. 4. O pitanju ratne oštete je njemačka vlada spremna na pregovaranja. Lancken je navodno dao saopćiti Briandu ponudu o Alzaciji-Loreni. — „Matin“ je tijekom zadnjeg tjedna općio „otkrića“ o cijelom nizu njemačkih mirovnih ponuda. Posredovanjem neke neutralne je sile bilo ponudjeno navodno Engleskoj posve zadovoljivo

uredjenje belgijskog pitanja; kod toga se je natucalo, da se u pitanju Alzacije i Lorene može postići sporazum sa Francuskom. Njemački je poslanik u Stockholmu, barun Lacius, zatražio od Rusije saopćenje njezinih mirovnih uvjeta, te kod toga navodno saopćio Rusiji, da su Francuska i Engleska spremne, da sklope separadni mir. Njemački je poslanik u Christianiji (Norveškoj) izjavio nedavno, da će još prije zime doći do sporazumjenja među Njemačke i Francuske. Francuska da je sama zatražila diplomata, opunomoćenog sa potpisima cara i kancelara, da bi mogla započeti s njim pregovaranja u Švicarskoj. — Ovom brzojavu dodaje „Vossische Zeitung“: Francuska je tvrdnja, da je Njemačka ponudila posebnim vlastima sporazuman mir, bila proglašena sa strane njemačke vlade neispravnom. Ovog se uvjerenja moramo držati, međutim ne možemo, a da se ne osvrćemo na francuske tvrdnje. Značenje ovih tvrdnja imade u toliko posebnu važnost, što je, u koliko se to tiče Francuske, bivši ministar-predsjednik Ribot potvrdio ove vijesti javno u komori, dok je u tajnoj sjednici komore dao još nekoja saopćenja, koja su očividno uplivala na držanje socijalnih demokrata. Socijaliste su odrekli vladu povjerenje očividno radi toga, što se francuska vlada nije upustila u pregovaranja sa Njemačkom. Uvažimo li ovu okolnost, preostaje predmišljanje, da je istaknuta njemačka ličnost bez vladine pomoći odučila potrebu, da igra na svoju ruku ulogu mirovnog posrednika, a to na način, koji je mogao u inozemstvu probuditi dojam, da Njemačka trči sa svojim mirovnim ponudama od jednog neprilatelja do drugoga. I ako njemačka vlada, kako mi najmanje ne dvojimo, nema udjela kod toga posredovanja, koji šteti na najčešći način političkoj budućnosti, mora se ipak sa svom odlučnošću zatrti put takovim nepozvanim posrednicima, koji u tom najvažnijem momentu mogu svojim diletantrizmom da ozbiljno naškode ovom pitanju ili da omoguće njegovo rješavanje u smislu neprilatelja.

Domace vijesti.

Sveopći ratno-grobni dan u Austriji. Pod Najvišim pokroviteljstvom Njegovog apostolskog Veličanstva cara i kralja Karla I. stojeće društvo za ratno-grobni pripomoć u Austriji, Beč, priredjuje od 31. listopada do uključivo 2. prosinca o. g. sveopći ratno-grobni dan u Austriji. Sveukupni iznos ovih dana sakupljanja, koji se pružaju cijelom pučanstvu Pule bez razlike narodnosti, verospovijesti i staleža, bit će dodjeljen gore navedenoj svrhi za velike žrtve naših u svjetskom ratu pali junaka. Sporazumno sa nadležnim obiteljima i zavodima sakupljat će školska mladež sa školicama milodare pod nadzorom učiteljskog osoblja kroz ova tri dana pred vojničkim i civilnim grobljem u Puli, te će sakupljeni iznos biti odaslano ratno-pripomoćnom društvu u Beču.

Važno za bjegunce. C. kr. tvrdjavni komesar upozorava bjegunce, koji borave izvan puljskog kotara, da se molbe za bjegunačku potporu smiju predlagati njemu, već političkoj oblasti I. stupnja sadanjega njihovoga boravišta. (N. pr. oni, koji borave u Pazinu imaju predložiti molbe u Pazinu; koji borave izvan Istre u dotičnom kotaru boravišta. Ur.)

Milodari za hrvatske škole u Puli. Prigodom otvorenja hrvatske škole u Puli, sakupljeno je u bolnici ratne morarice i njezinoj podružnici po gg. Ivanu Štrkalju, Urošu Marčiću, Stevanu Topiću i Matiji Silovu položeno preko naše uprave kruna 887.60. Darovaše: po K 20.—: Ivo Dekanić, N. N., N. N.; po K 12.—: Dimer Borčić; po K 10.—: M. Sarić, N. N., N. N., N. N., L. Martinčić, N. N., N. N., Ružička, N. N., N. N., N. N., Petar Matana, N. N., N. N., Stevan Topić; po K 8.—: N. N.; po K 6.—: N. N., N. N., J. Cerkalo, J. Mašino, A. Farac, J. Spljan, P. Juričić, J. Jovančević, Linčić; po K 5.50: Niko Matana; po K 5.—: N. N., N. N., I. Štikalj, N. Marčić, F. Bačić, R. Jelen, A. Pečetić, Posich, Stambuk, Petrov, Sava Čakić, P. Jugović, I. Crljenkov, D. Polin, Petar Juričić, M. Bačić-Bufalo, M. Topljak, N. N., Grigorović, N. N., N. N., J. Bily, Vid. Lisičin, J. Dominis, M. Silov, A. Crnković, P. Želolija, S. Grdović, B. Kalčić, A. Gorup, Meštrov, Jelaš, Šandrić, Krstičević; po K 4.—: N. N., M. Urem, Sulc, A. Vukorepa, N. Zuccon, J. Brnjac, Ilić, A. Kubiček, I. Vujko, N. Toretić, M. Crljenkov, Jugić, J. I. Matiaš, Kozlović, C. Ivičević, Bianchi, Matulović; po K 3.—: K. Zaninović, V. Sprljan, Božac, M. Mrujavac, Koči, S. Vojnović, J. Cr-

Jlenica, Curko, R. Rocco, Marušić, I. Dullbić, L. Velikanje, A. Jež, I. Protić, A. Kovačević, Pavlović, P. Krstić, B. Tartaro, Belamarić, N. N., M. N., N. N., Lombardić, Jusov; po K 2.—: Gjiković, I. Rudić, V. Traživuk, G. Starčević, J. Bebić, Kaliterna, A. Katunarić, Šangušin, J. Vladović, F. Balković, I. Sinovčić, T. Berko, J. Kaligarić, I. Kačić, J. Šljuka, I. Lazarić, I. Mikovilović, J. Mikovilović, P. Šegota, I. Kadić, B. Jakovčev, Ciklič, Čović, Zlebak, J. Zuccon, A. Burčul, I. Barišić, P. Labusa, J. Marinović, F. Lordan, Škopac, Babić, I. Mohorović, Tomašić, M. Babić, C. Kastelan, M. Zuvela, I. Car; J. Dischinger, I. Živković, K. Pređovan, Ercegović, M. Popović, J. Kirmčić, Mejić, J. Kapović, Antonić, Šarin, Larenović, Barta, Barišić, Milovan, Balković, Standt, Kroupa, Čiac, M. Lenac, J. Uršić, Kukuljan, S. R., M. Ježina, Debellić, N. N., Emil Balomiri, A. Mikovilović, R. Mares, Matačin, Stanojević, Mišanović, Mandić, Čemlić, Šarić, Kostrenčić, Šimunović, Triljević, Vrklj, Šeperica, Prkić, Hochmeister, Širotek, Dračevac, Zemunik, Babić, Latić, M. M., Lužičić, Zunić, Blažević, Fladunić, Mičinić, Udović, Rusanda, Pleštnak, Ivo Car I.; po K 1.—: Đumić, P. Valentić, I. Vištica, G. Babić, A. Marković, F. Galović, Tomarini, Crnobori, N. Nikolić, I. Deanović, Jakovljević, Stipanović, F. Gruber, Wrhytzky, F. Čak, Vučinić, J. Lisac, N. N., A. Pabega, R. Zulfan, S. Car, R. Kubanek, Kukuljan, J. Hofmann, A. Fitter, F. Gesar, M. Rakić, I. Maretić, A. Braha, I. Premate, I. Ugrin, Relja, Balaš, Končan, Polonjo, F. Orić, F. Elnhart, J. Vujan, Krpanić, J. Hoić, Gibac, Antić, Marinović, Golč, Kukačević, Stadoljev, Bazzolić, Ivo Car II., B. Ugrinić, Božić, Blašković, Mitrov, Peršelj, Mižić, Malinić, Blače, Ostoja, Mikovilović, Dworki, Žagar, Golob, Jakovčević, Gullić; po 60 fil.; Bočaj, Frančeski, Vitasanović; po 50 fil.; Demarehi, Vukelić, Kučić; po 40 fil.; Petoni, P. Sodnik, Terlepin, J. Pečar, Peršić, Spour; po 20 fil. Miljević i Juraga. Zadnji iskaz K 7040.40; sveukupno K 79.8.—.

Vrijednim rodoljubima sakupljačima, kao i plemenitim darovateljima izričemo najsrdačniju zahvalu. Dok imamo u zaleđu ovakvih rodoljuba, možemo jamčiti našoj djeci, da neće biti otudjeni od roda i jezika, nego da će ugledati svijetlo prosvjete i biti zahvalni onima, koji im otvaraju put za budućnost. Živjeli plemeniti sakupljači i darovatelji! — Naprijed za hrvatske škole!

C. k. kot. sud u Puli. Predstojništvo ovdješnjeg c. kr. kotarskog suda javlja, da je kod istoga u svrhu štednje na rasvjeti i gorivu bilo navedeno za dobu od 15. travnja 1918. neprekidno uredovno vrijeme i to u radnim danima od 8 sati pr. podne do 3 sata popodne a u nedjeljama i praznicima od 9 sati prijepodne do 12 sati opodne.

Prodaja ribe. U slučaju, da prisprije riba prodati će se ona danas. Pravo kupovati riba imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 1001.

Dnevne vijesti.

Sve što je obećano Dalmaciji. Čitamo u spljetskom „Danu“: Obećano je mjesečno 1 kg. griza ili ječma na glavu i više, obećano je 80 vagona šećera za malo vilo; obećano je 4600 vagona krumpira. Gdje je sve to? Riječ imaju naši zastupnici u Beču, da vide gdje je zapelo.

Što sve ne izmišljaju kojekakvi Pilari! Pilar hoće svom silom da riješi jugoslavensko pitanje, ma da ga za to nitko ni pitao nije. O njegovom zadnjem nacrtu poruča „Hrvatska država“: Gosp. dr. Pilar postao je glasoviti. Njegova „granica“, koja bi sastojala od Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne i Hercegovine, a bila „condominium“ Austrije i Ugarske, pobudila je opće zanimanje u — njemačkoj i mađarskoj štampi, a opći smijeh i zgražanje u — hrvatskoj štampi. Najinteresantnije je od svega, da bi to novo državno tijelo u svom zakonodavnom redu bilo ovisno od „veta“ Austrije i Ugarske, a da bi nad banom stajao nekakav „Herzog“, koji bi kontrolirao sav politički i ustavni život te polu-države... Takovih se eksperimenata lačaju ti t. zv. odlučujući krugovi, samo da izbjegnju jedino mogućem i jedino pametnom rješenju, ujedinjenja i slobode svih Hrvata, Srba i Slovenaca. Ali zaludu je sve! — Gosp. Clumetzy ima potpuno pravo: „Ujedinjenje Jugoslavena može se obaviti sa monarhijom. Izbor im je slobodan...“

Podupirajte Družbu!

Vojničke vijesti.

... 298
od 25. listopada 1917.
nadzorstvo: nadporuč. Stanek.
Lječničko nadzorstvo na N. V. o. „Bellona“ :
pučko-ustaški liječnik dr. Zeiländer.
Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici:
linijski liječnik dr. pl. Wenusch.

Iskaz

do sad sakupljenih svota prigodom otvorenja hrvatske škole u Puli iz krugova ratne mornarice.

C. i k. bolnica ratne mornarice	K 887.60
Njeg. Vel. brod „Radezky“	529.—
„ „ „ „Prinz Eugen“	524.—
Momčad kasarne ratne mornarice	410.—
Njeg. Vel. brod „Stephanie“	365.—
„ „ „ „Erzh. Friedrich“	298.40
„ „ „ „Hapsburg“	259.30
Momčad sa „Fliegerkorps“	186.—
Njeg. Vel. brod „Babenberg“	156.—
Momčad sa c. i k. lučkog zapovjedništva „ u „Marinekasino“	134.—
Njeg. Vel. brod „V.“	72.—
„ „ „ „Trabant“	25.—
Momčad mornarskog odjeljenja u Beču „	23.—
Njeg. Vel. brod „Pluto“	14.—
ukupno kruna	3919.70

Broj VII. — 82/10 — 17.

Natječajni oglas.

Raspisuje se oviljem natječaj za četiri stipendija po 700 kruna iz nautičke zaklade Marka Radčića za školsku godinu 1917/18.

Na uživanje ovog stipendija pozvani su mladići, koji se kane posvetiti gradnji brodova ili zvanju pomorskog kapetana daleke plovitbe, te pripadaju ma kojoj općini u carevinskom vijeću zastupanih kraljevina i zemalja, a prednost imaju mladići iz općine Boj s otoka Brača.

Natjecatelji za ovaj stipendij moraju prikazati svoje molbenice c. kr. namjesništvu u Trstu najkasnije do 10. studenoga (novembra) 1917. te priklopiti sljedeće dokaze: a) krsni list; b) dokaz austrijskog državljanstva; c) svjedodžbu siromaštva i čudorednosti; d) svjedodžbu zadnjih dviju semestra o dobrom napretku u nautici.

Stipendij može se podijeliti također i takovim natjecateljima, koji nijesu još upisani u nautičkom tečaju odnosno u pripravnici za nautički tečaj, a mogu dokazati, da su dovršili nauke koje usposobljuju za upisanje u takav tečaj. Prije nego što im se pak stipendij doznači, imajuće svakako da dokažu, da su se već upisali; e) natjecatelji, koji nakon dovršenog teoretičkog tečaja za gradjenje brodova kane nastupiti dvogodišnju vježbu na kojoj brodarnici austro-ugarskog Primorja pod vodstvom ovlaštenog graditelja brodova, imaju da podnesu osim gornjih dokaza također i svjedodžbu graditelja brodova, da su u vježbi; f) ako

se natjecatelji kane posvetiti staležu pomorskog kapetana daleke plovitbe, imaju podnijeti osim gornjih dokaza također i dokaz, da izvršuju vježbu propisanu zakonom za postignuće patente pomorskog poručnika; g) kad se za jednogodišnje uživanje stipendija natječu pomorski poručnici, koji su dovršili praktičnu plovitbu, imaju podnesti osim gornjih dokaza formalnu pismenu izjavu, kojom se obvezuju, da će položiti ispit pomorskog kapetana za pet mjeseci od dana, kojeg im bude stipendij podijeljen.

Od c. kr. namjesništva za Primorje.
Trst, dne 1. listopada 1917.

MALI OGLASNIK.

Traži se stalni poslužnik za knjižaru MAHLER, ulica Franje Ferdinanda.
100 kruna nagrade onome, koji bi mogao pokazati pravi put tatova, koji su u noći od 11 do 12 o. mj. odnesli iz ulice Sofija Hohenberg br. 59, oko 20 komada kokoši. Prijaviti se ima u ul. Sofija Hohenberg br. 33. Jamči se, da se ne će odati ime prijavitelja.

B. De Prato

Vježbenica talijanskog jezika

opće pučke škole i za samouke

dobiva se kod tvrdke
Jos. Krmpotić Pula.

Sjetite se udovica i siročadi palih vojnika!

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Izbrušeni Kristal

drama u 3 čina.

Početak od 2.30 do 8.30.

Neprekidne predstave.

Ulaznica: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržava pravo promijeniti raspored.

Pokućvo

kupuje i prodaje poznata tvrdka

FILIP BARBALIĆ Staniška ulica

Svake topetarske radnje izvršuje brzo i točno.

Podupirajte Družbu!

„Kreditno i eskomptno društvo“

PULA, trg Custozza 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba, u svakoj visini.

Uredovni satovi su: od 9 do 12 prije podne i od 2 do 4 popodne.

VLADIMIR SOLOVJEV

Smisao rata.

(Iz knjige: „Opravdavanje dobroga.“)
(Nastavak.)

Danas je to bojno područje stiglo do svojih granica, proteže se preko čitave zemaljske kruglje, i njegove granice nijesu viš puste obale Skamandra, nego obale Tihoga oceana, ne više zadimljeni Pergamon, nego prijeteći kineski gorostas, a borba je još uvijek ista, kao jednom između neprijateljskog istoka i zapada. Došlo je bilo u tom razvoju povijesti do obratišta i kroz nekoliko trenutaka do umirovanja, kadno je naime doskora iza vanjskog združenja tadašnjeg povjesničkog istoka sa zapadom u rimsko carstvo pod vladavinom potomka trojanskog Eneja ugušila svjetlost kršćanstva u unutrašnjosti stao neprijateljstvo:

S istoka sinula svjetlost je čarna,
Svuda se prostire žar njezin sjajan,
S istoka nosi na zapad ta svjetlost
Pomirbu svetu i svima mir trajan.

Staro se je materijalno udruženje kulturnog čovječanstva pokazalo neodrživim, a duhovno udruženje čeka još na svoje konačno ostvorenje. Ispravno je, da je čovječanstvo na mjesto političke jedinice rimskoga carstva, uvelo drugu jedinicu, gospodarstvenu, koja isto tako kao i prva stavlja ratu velike vanjske zaprijeke; ali ove zaprijeke, po kojima smo u zadnje doba bili pošteđeni od europskog rata, nijesu kadre, da uklone posljednji i najveći razdor ovih dviju

svijetova, naime Europe i Azije, koji danas ne nastupaju više na poprište pomoći pretstavnik, kao bivši Ahajci i Trojanci, ili dapače Grci i Perzijanci, nego u svojoj cjelini, kao dvije goleme polovice, u koje se neprijateljski dijeli čitavo čovječanstvo.

Pobjeda će jedne ili druge polovice podati svijetu zalsta mir. Ne će biti više borbe između pojedinih država, ali hoće li ovaj politički mir, ovo podignuće međunarodnog jedinstva kao države, koja obuhvaća čitav svijet, bila ta država monarhistička ili kakova druga, zalsta podati pravi i vječni mir? Hoće li ukinuti borbu, također i borbu s oružjem, između drugih, ne političkih elemenata čovječanstva? Ne će li se ovdje u kud i kamo većem opsegu opetovati ono, što se je u manjoj mjeri već događalo pred našim očima? Njemačka se je jednom sastojala iz mnogo država, koje su se međusobno borile, narodnoj je cjelini nedostajalo realnog jedinstva i stvorenje je tog jedinstva postao domoljubima snom budućnosti. Iza više se je ratova taj ideal ostavio, ali je pokazao time ujedno i svoju nedostatnost. Nijemci se ne će dakako nikad odreći svog političkog jedinstva, ali oni jasno vide, da je to bio samo potrebit korak za unaprijed, ali da to nipošto ne znači postignuće cilja. Politička je borba malenih država međusobno pružila mjesta mnogo dubljoj borbi u čitavoj državi, naime borbi vjerskoj i gospodarskoj. Bude li se sav svijet združio politički, bilo to sad kao svjetska monarkija ili kao međunarodni svjetski savez,

hoće li tad prestati svake borbe između slobodnih zidara i klerikalaca, hoće li time nestati živnost socijalista protiv imućnih razredima i neprijateljstva anarkista protiv svakoj javnoj i državnoj organizaciji? Nije li jasno, da će borba vjeroispovjesti i materijalnih interesa preživjeti borbu naroda i država, i da će konačno podignuće političkog jedinstva pokazati na svaki način svoju unutrašnju nedostatnost, da, pokazati onu moralnu istinu, da naime isvanjski mir sa m o s e b i još ne znači pravoga cilja i da može postati spasom samo u zajednici s unutrašnjim preporodom čovječanstva? I samo tad, kad se bude ne u teoriji, nego i s k u s t v o m upoznala nedostatnost svakog vanjskog jedinstva, može osvanuti vrijeme i ujedinjeni se svijet podignuti duhovno, kako bi se u njem ostvarilo carstvo istine i vječnoga mira.

6.

U povjesnom je procesu izvanjskog, političkog jedinstva čovječanstva bio rat, kako smo vidjeli, glavno sredstvo. Ratovi spolova i rodova međusobno vodili su do stvaranja države, koja je rat između vlastitih granica ukinula. Vanjski su ratovi između pojedinih država vodili nato do postanka proširenih i zamršenih političkih kulturnih središta, koja su težila za tim, da se u njihovoj unutrašnjosti uspostavi ravnotežje i mir. Jednom se je nalazilo čitavo raštrkano i odijeljeno čovječanstvo u ratnom stanju, koje je vladalo svagdje do u najmanje skupine.

(Nastavit će se.)